

Beke Pál

(1943–2009.)

Becsületkereszt

„Istenem! Most ne segíts, csak nézd!” – szolt egy régi magyar fohász, ami után nekimentünk az ördögnek, a túlerőnek, a gonosznak...

Napjaink fényében hosszan elmélkedhetnénk a becsületről, a tisztességről, a hűségről, az igazságról, a hazaszeretetről, és mindazokról az emberi, társadalmi-civilizációs fejlődésünk elemi értékeiről, amelyek a teremtés, vagy a Paradicsomból való kiűzetésünk óta felelősségünk meghatározó részei.

Túlzás nélkül, súlyos politikai helyzet sodort össze minket Beke Pállal. Egy kilátástalannak tetsző, fenekestől felfordult közegbe csöppent bele a maga egyszerű valójával. Valójában felkérték egy feladatra, amelyet egyéb országos munkája mellett lelkiismeretesen vállalt. S ahogyan megismertem, nem tagadta meg önmagát; két végéről égetve a gyertyát, közösségé formálta a kezei alá rendelteteket, s egyre többen lettünk. Újlag belekóstolhatunk az igazibb polgári lét szelídebb formájába.

Egyetlen percet sem ültünk fölöslegesen, mindig oka volt, ha lezöttyentünk, úgymond fecsegni a Palkóval. Szívtuk a cigiket, hatalmasakat lépeget-

tünk gondolatban, mert az első pillanattól kezdve, fél szavakkal értettük egymást. Nem sokkal, de Ő volt az idősebb, és sokat mosolyogtunk ezen, mert emlékeztünk fiatalabb éveink rendjére, amikor még más módon tisztelte egymást az idősebb és a fiatalabb, mert külön rendje volt az életnek. Mert az másabb világ volt, csendesebb – média mentesebb –, a sunyin terpeszkedő diktatúra árnyékában, ahol a dacosabb idősebbek őrizték a családi és a közösségi élet meghatározó – örökölt és örökérvényű – mindennapi törvényeit.

Beke Pál is ezek közé tartozott. Megfontolt, visszafogottabb természete okán, lassan ismertük meg egymást. Hisz' loholtunk inunk szakadtáig, tettük a dolgunkat, miközben lestem, miként igazodik el a „nyócker” még formálódó politikai útvesztőiben, amiről mindketten tudtuk, hogy az nem a mi világunk. De zokszó nélkül állta a sarat. Nem nőttünk össze, ellenben akkor hívtam fel, amikor csak akartam, s viszont. Mindig megmondta az igazat, ahogyan jómagam is szokimondó vagyok...(!)

Hónapok teltek el a nagy rohanásban, amíg megszólítottam: mi lenne, ha ezt vagy azt, így vagy úgy megpróbálnánk, s azt mondta: Tedd meg! Megtettem, egyszer, kétszer, sokszor, és működött – mindenki jól érezte magát. Ő is így cselekedett, ha támadt valami jó gondolata, amitől szintén jól érezte magát mindenki, megtette, ráadásul lényegében munkájának legfőbb területét. Lényegtelen, hogy kit hogyan érintettek meg ezek az élmények, egy formálódó kis közösségen belül kezdtük megszeretni. Ilyetén indult el a fecserészésünk is, ahogyan Ő nevezte. Semmi túlzás nem volt ezekben a röpké beszélgetésekben, csak a lényeg. Néha kifakadtunk ezen-azon, amikor odadörmögte: „Bajszoskám, mi a fene folyik itt?”, vagy, hogy „Ez marhaság!” Két-három szó után mindig rájöttünk. No, attól kezdve fél szavakkal értettük egymást. Azt csak nagyritkán tehettük meg, hogy lerogytunk egy-egy pohárkára, mert folyton úton volt. Járt a országot rendületlen. De meghatározóan emlékszem arra a kevés alkalomra, amikor a legteljesebb egyetértésben – sohasem nyafogva – ki-vesézhattünk néhány alapvetést.

Kezdtem, és jó volt kiismerni, mert sütött belőle a becsület. Amiről az igaz magyar ember messziről megismerszik: „inkább törik, mint hajlik”. Recsegett és ropogott is időnként, bírta, ahogyan tudta azokat a viharosabb időket. Nemigen szeretett a szája ellenére fogalmazni. Számtalanszor kupo-rogtunk egymás mellett a bizottsági üléseken is, s bökdösődtünk ezen-azon, hogy fel ne röhögjünk,

vagy csapjunk az asztalra időnként. Számtalanszor egyetértettünk abban, hogy mindig oda kell csapni keményen, s egyre keményebben (!)

Mindig őszinte volt és mindenkor az igazat mondta. Konok módon, mégis szelíd hangon eldörmögte a mondókáját, emezek pedig csak bólogathattak.

Így röppent el az a pár év, amit vele tölthettem, s így ment el... „Egy hétig most nem leszek” – brumogta mosolygós kék szemmel, majd csak a süket csend maradt utána.

Nem jellemző, de apám halála óta, ember még nem hiányzott úgy, mint Ő. Emlékszem, azokra a napokra, mert valami oknál fogva vártam haza, kerestem, tele voltam kérdésekkel, és egyre gyanúsabb volt, mert senki, nem mert mondani semmit róla. Azután lassan megtudtam az igazságot,

s napok kellettek, hogy felfogjam a megváltoztathatatlant. Hetekig tipródtam, vártam, hogy még egyszer, utoljára meglátogathassam a kórházban. Végül egy közös barátunkkal elmentünk. Elmondunk egy imát... csendesen... reménykedve... Ahogyan ismertem, egészen biztosan ott lógázza a lábát valamelyik felhő szélén és mosolyog...

Tervek, remények, makacs, konok kitartás és a lelkiismeret. Ezernyi megválaszolatlan kérdés és hatalmas sóhajtások maradtak utána...(…) Egy biztos: Isten akarata szerint élt és cselekedett.

A „Becsületkereszt” Józsefvárosért kitüntetés, posztumusz odaítélése nem volt kérdéses. Becsülettel cipelte a keresztjét, soroljam?

Budapest, 2010. április 18.

Varga István

Herényiek Háza